

Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Kağıt ve Karton Endüstrisi

Kadri Cemil AKYÜZ, *İbrahim YILDIRIM

KTÜ Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, 61080, Trabzon
Sorumlu yazar: akyuz@ktu.edu.tr

Geliş Tarihi: 27.01.2009

Özet

Türkiye yönünü Avrupa'ya çevirdiği bu dönemde sahip olduğu öz kaynakların kıymetini bilip, onları en iyi şekilde değerlendirmelidir. Bu nedenle, ülkenin sahip olduğu ekonomik potansiyel iyi bir şekilde analiz edilmelidir. Ülkelerin gelişimi ve istenilen kalkınmışlık seviyelerine ulaşmada, kendi güçlerinin iyi bilinmesi ve bu güçten azami düzeyde yararlanabilmek için gerekli adımlarında bu yönde atılması büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'nin sanayi yapılanmasında önemli bir yere sahip olan orman ürünleri sanayi ve bu sanayi içerisinde etkin bir konumda bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmelere gereken önem ve destek verilmelidir.

Bu çalışmada orman ürünleri sanayi bünyesinde bulunan kağıt ve karton endüstrisine ait bazı ürün gruplarının Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde ne durumda bulunduğu ve ticari ilişkileri ele alınmıştır. Bu bağlamda çok boyutlu istatistikî yöntemlerden olan aşamalı kümeleme analizi ve ayırma analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orman ürünleri sanayi, Kağıt ve karton endüstrisi, Avrupa Birliği, Aşamalı kümeleme analizi, Ayırma analizi

Paper and Paperboard Industry in Turkey and European Union Countries

Abstract

Turkey should benefit from its own resources by realizing their value in the period that it turned its face to Europe. Therefore, the economical potential of the country should be analyzed thoroughly. Knowing its own strength and taking the necessary steps to this effect in order to take the fullest advantage of the strength are of vital importance for the countries in attaining the development level. Within the existing potential, the necessary importance and support should be given to small and medium enterprises that are forming the most effective part of the economic life and to the forest products industry which has a significant position among these enterprises.

In this study, certain product groups belonging to paper and paperboard industry situated in forest products industry were discussed what situation they are in Turkey and European Union countries and trade relationships. In this context, hierarchical cluster analysis and discriminant analysis being of multidimensional statistical methods were used.

Key Words: Forest products industry, Paper and paperboard industry, European Union, Hierarchical cluster analysis, Discriminant analysis

Giriş

Avrupa Birliği süreci içerisinde birçok alanda yapılan değişikliklerin temel nedeni birlik şartlarına uygun ekonomik ve yapısal düzenlemeleri yapmak ve birlik sonucunda oluşabilecek ortak pazar içerisinde rekabet edebilecek güçlü bir yapıya kavuşabilmektir. Bu nedenle, yapılan düzenlemelerde sahip olduğumuz değerleri en iyi şekilde kullanmamız gerekmektedir.

Son yıllarda yaşanan küreselleşme sonucu küçük bir köy haline gelen dünya, rekabet çağı olarak adlandırılabilen hızlı bir dönüşüm içerisinde olup, rekabet edebilirlik farklı ve çok boyutlu bir anlam kazanmıştır. Dış ticarete üstünlük ve rekabet edebilirlik, sürekli değişen piyasa ortamında en avantajlı konumu alma yeteneği (URL1, 2006) olarak

ifade edilebilmekte ve gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri yardımıyla sektörler arasındaki bağımlılığı arttırmaktadır (URL2, 2006)

Ekonomik yapılanma içerisinde üretimin ve dolayısıyla gelişmenin itici gücünü oluşturan imalat sanayi sektörünün rekabet gücünün artırılması ve oluşacak yeni pazar yapılanması içerisinde gerekli açılımın sağlanabilmesi bu sektör üzerinde yapılacak araştırmalar yardımıyla olacaktır.

İmalat sanayi sektörü içerisinde yer alan ve uluslar arası alanda ekonomik ve kültürel gelişim noktasında önemli bir özelliğe sahip olan kağıt ve kağıt üretimi önemini hiçbir zaman kaybetmemiş aksine hızla arttıran bir yapıya sahip olmuştur. Bu alanda yapılacak karşılaştırmalar ve oluşturulacak çalışmalar

ülkelerin birbirlerine olan üstünlük ve eksikliklerini sergileyebilecektir.

Dünya’da yıllık nüfus artışının % 1,4 olduğu günümüzde okur yazarlık oranının ve yaşam kalitesinin de iyileşmesiyle kağıt tüketiminin daha da yükseleceği muhakkaktır (FAO, 2006; Eroğlu ve Usta, 2004).

Yıllık kağıt tüketiminin dünyada 350 milyon tona ulaşmış olduğu günümüzde son 15 yılda kağıt tüketimi yıllık % 3 oranında artış göstermektedir. Gelecekte bu oranın yıllık % 2’den fazla olacağı tahmin edilmektedir. Buna göre dünyada kağıt üretim kapasitesinin 2020’den önce 500 milyon tona ulaşması beklenmektedir (URL3, 2006). FAO’nun 2005 yılında yayınladığı rapora göre Avrupa’da 2000–2020 yılları arasında yıllık kağıt ve karton üretiminin % 2.6 ve tüketiminin ise % 2.9 artacağı bildirilmiştir. Bir başka deyişle tüm Avrupa’da kağıt ve karton üretimi 2000 yılında 51 milyon ton iken bu oranın 2020 yılında 83.7 milyon ton olacağı ve tüketimin ise yıllık 47.7 milyon tondan 79.8 milyon tona çıkacağı bildirilmiştir (FAO, 2005).

Ülkemizde 2005 yılında oluşan 488.1 milyar TL’lik GSMH’nin % 29.4’ünü (143.5 milyar TL) sanayi sektörü oluştururken kağıt sektörünün de içinde bulunduğu imalat sanayinin sanayi sektörü içindeki payı ise % 85 düzeyindedir (URL4, 2006).

Türkiye kağıt ve kağıt ürünleri sanayi yaklaşık 560.000 ton kağıt hamuru, 2.370.400 ton kadar da kağıt ve karton üretim potansiyeline sahiptir. 2003 yılında üretilen kağıt hamuru miktarı 160.595 ton, kağıt ve karton miktarı ise 1.619.270 ton olarak gerçekleşmiştir. Oysa 2003 yılı için kağıt ve karton tüketimi 2.894.750 tondur. Elde edilen bu değerlere bakıldığında ülkemizde 1,2 milyon ton kadar kağıt ve karton dış alımı gerçekleştirilmiştir. Ortalama kapasitemizin yaklaşık 50.000 ton civarında olduğu kağıt sektörü Avrupa Birliği’nin sahip olduğu 100.000 tonluk kapasite değerinin yaklaşık yarısına sahiptir (Sükan, 2004; Usta, 2004; Odabaş ve Gümüşkaya, 2006). Türkiye’nin kağıt ve karton üretim kapasitesi 2007 yılında 2006 yılına kıyasla % 7.6’lık bir artış göstererek 2.983.228 ton’a ulaşmıştır (Anonim, 2008).

İmalat sanayi içerisinde yer alan ve ülkemizde önemli bir özelleştirme sürecinden

geçmekte olan kağıt ve kağıt ürünleri sanayi sektörü sahip olduğu bir çok sorun ve bu alanda ön planda olan ülkeler karşısında bulunduğu yer itibari ile ülke ekonomisi açısından iyi sayılamayacak bir yerde bulunmaktadır. Kağıt ve kağıt ürünleri sanayinin kendi koşullarını bilmek ve rekabet edebilecek olduğu pazarları belirleyebilmek oldukça önemlidir.

Bu amaçla Türkiye ile AB ülkelerinin, orman ürünleri sanayi bünyesinde bulunan kağıt ve karton endüstrisine ait bazı ürün gruplarının genel durumu incelenip, aşamalı kümeleme analizi yöntemi yardımıyla ülkemizin üye ülkeler arasında hangi konumda bulunduğu ortaya konulması ve oluşabilecek desteklerin neler olduğunun belirlenmesi hedeflenmiştir.

Materyal ve Yöntem

Materyal

Çalışmada AB üyesi (Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, İspanya, İsveç, İngiltere, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Slovakya, Slovenya, Malta, Kıbrıs (Güney Kıbrıs Rum Kesimi), Romanya ve Bulgaristan olan 27 ülke ve Türkiye’nin kağıt ve karton endüstrisine ait bazı ürün (mekanik odun hamuru endüstrisi, kimyasal odun hamuru endüstrisi, geri kazanılmış kağıtlar, gazete kağıdı, baskı ve yazı kağıtları ile diğer kağıt ve kartonlar) gruplarının üretim miktarları, ithalat ve ihracat miktarları ile ithalat ve ihracat değerleri 2005, 2006 ve 2007 yılları itibariyle değerlendirmeye alınmış ve daha sonra yapılacak olan istatistiksel analizlerde ise bu üç yılın ortalama değerleri kullanılmıştır.

Yöntem

AB üyesi ülkeler ile Türkiye’nin kağıt ve karton endüstrisi sektörlerinin ticari ilişkisinin ortaya çıkarılması, çok boyutlu istatistikî yöntemlerin kullanılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle sayısal verilerin düzenlenmesinde Microsoft Excel programı ile istenilen gruplandırmanın yapılabilmesi ve oluşturulan grupların geçerliliğinin test edilmesi amacıyla SPSS 11 for Windows istatistik paket programı

kullanılmıştır. Bu paket programında, gruplandırmanın yapılmasında Aşamalı Kümeleme Analizi (Hierarchical Cluster Analysis) ve grupların geçerliliğini belirlemede Ayırma Analizi (Discriminant Analysis) yöntemleri kullanılmıştır.

Aşamalı Kümeleme Analizi

Aşamalı kümeleme yöntemleri, birimleri birbirleri ile değişik aşamalarda bir araya getirerek ardışık biçimde kümeler belirlemeye ve bu kümelere girecek elemanların hangi uzaklık (ya da benzerlik) düzeyinde küme elemanı olduğunu belirlemeye yönelik istatistiksel yöntemlerdir (Özdamar, 2002).

Bu metot tamamen sayısal verilere dayanmakta ve sınıflar önceden bilinmemektedir. Kümeleme analizinin değerli olmasının birçok nedeni bulunmaktadır. İlk olarak doğru grupların bulunması bir amaç olabilir. İkinci olarak kümeleme analizi, verilerin azaltılması için yararlı olabilir. Kümeleme analizi için pek çok algoritma uygulanmaktadır. Aşamalı (Hiyerarşik) tekniklerle bir dendrogram üretilmesinde bir bireyin tüm birimlerine olan uzaklıklarının hesaplanması yapılmakta, gruplar daha sonra yığılmalı ya da bölüm halinde biçimlendirilmektedir.

Yığılmalı tercihte ilk olarak tüm bireylerin ayrı birer grup oldukları kabul edilir. Daha sonra birbirine yakın bireyler birleştirilerek grup sayısı en sonunda 1 oluncaya kadar işlemlere devam edilir. Bölümlü tercihte ise yığılmanın aksine tüm bireyler başlangıçta tek grup olarak düşünülüp daha sonra 2, 3, 4 vs gibi sonunda her bir birey bir grup oluşturacak biçimde n gruba bölünür. Kümeleme analizinde ikinci yaklaşım ise parçalanma yaklaşımıdır. Diğer bir ifade ile analizin farklı adımlarında bireyler değişik kümelere dâhil edilip çıkarılabilirler. Başlangıçta keyfi olarak az ya da çok grup merkezleri belirlenerek bireylerin hangi merkeze daha yakın olduğu belirlenmektedir. Daha sonra ardışık olarak işlemler yürütülerek amaç sayıda gruba ulaşıncaya işleme son verilmektedir (Manly, 1990).

Ayrırma Analizi

Ayrırma analizi, başlangıçta tanımlanan sınıflandırma değişkenlerinin incelenen bireylerin gruplanmasını ne ölçüde başardığını ortaya koyan, gruplar arasında ayırım sağlama hususunda en fazla etkisi olan değişken veya değişkenleri belirleyen ve aynı değişkenler ile yeni bir bireyin hangi grupta yer alabileceği konularının ortaya çıkarılmasını amaçlayan çok değişkenli bir istatistiksel analizdir (Gümüş, 1996).

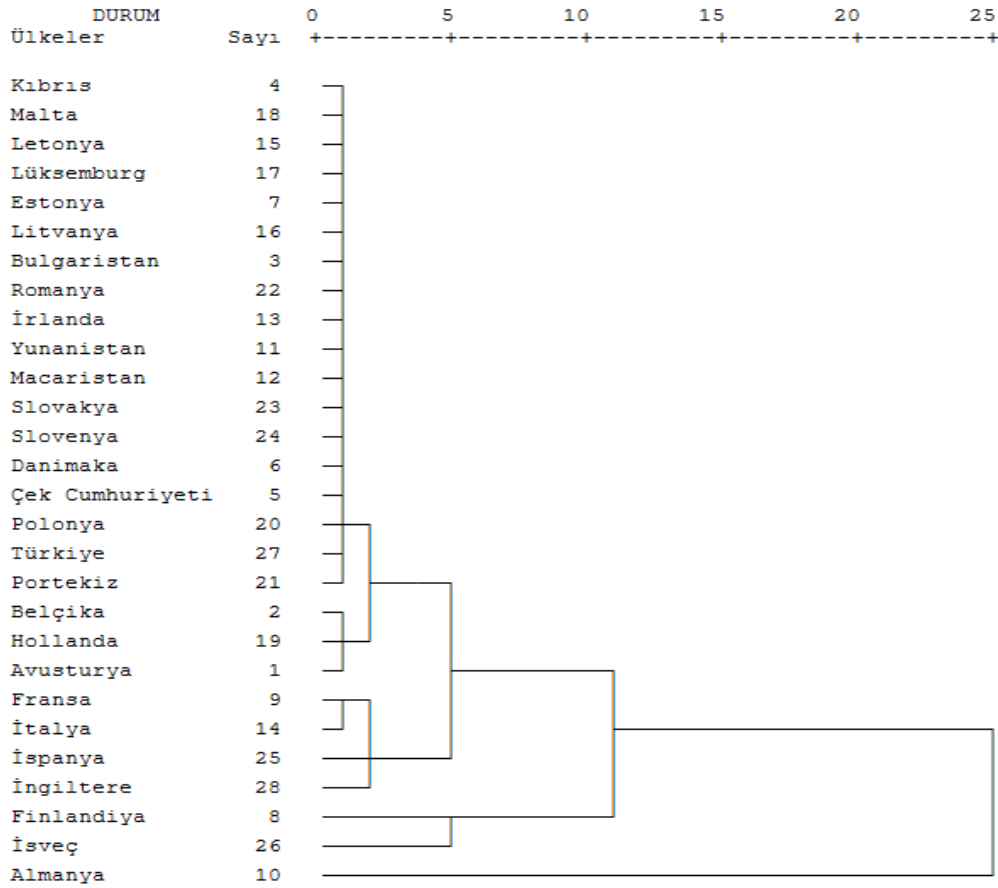
Kümeleme analizi ile ayırma analizi birbirine benzemektedir. Aralarındaki temel fark kümeleme analizinde sınıflar sonradan belirlenirken, ayırma analizinde bu sınıfların önceden biliniyor olmasıdır.

Bulgular

Çalışma konumuzu oluşturan AB üyesi 27 ülke ve Türkiye'nin kağıt ve karton endüstrisine dair kullanmış olduğumuz veriler, FAOSTAT'ın (Food and Agriculture Organization of The United Nations) internet sitesinden elde edilmiştir (URL5, 2009).

AB ülkeleri ve Türkiye'nin kağıt ve karton endüstrisine ait 6 farklı ürün grubu ve bunlara ait toplam 30 değişken değerlendirilmiştir. Bu kadar çok değişkene bağlı olarak bu ülkelerin kağıt ve karton endüstrisi yapıları hakkında karar verip karşılaştırma yapmak oldukça güçtür. Bunun yanı sıra değerlendirmenin, değişkenlere tek tek bağımlı kalınarak yapılması da pek gerçekçi ve anlamlı bir sonuç vermeyecektir. Bu nedenle sözü edilen değişkenlere bağlı olarak 28 ülkeyi birbirleri ile değişik aşamalarda bir araya getirerek ardışık biçimde kümeler belirlemeye ve bu kümelere girecek ülkelerin hangi benzerlik (uzaklık ya da yakınlık) düzeyinde küme elemanı olduğunu anlamak amacıyla istatistiksel bir yöntem olan Aşamalı Kümeleme Analizi kullanılmıştır.

Kağıt ve karton endüstrisi bünyesinde ele alınan 6 farklı ürüne ait 30 değişken kullanılarak yapılan aşamalı kümeleme analizi sonucu elde edilen dendrogram Şekil 1'de verilmektedir. Dendrogram analiz edildiğinde 28 ülkenin bu değişkenlere göre 8, 5, 3 ve 2 gruba ayrılabilceği görülmektedir. Burada yapılan işlem benzer özelliklere sahip ülkelerin bir grup içerisinde yer almasıdır.

Şekil 1. Aşamalı kümeleme analizi sonucu tüm değişkenlere göre elde edilen dendrogram

Yapılan aşamalı kümeleme analizi sonucu belirlenen gruplamadan hangisinin daha anlamlı olduğu belirlemek için ayırma analizi yapılmış ve 5 grubun anlamlı olduğu ($p < 0.05$) belirlenmiştir. Ülkelerin bu beş grup içinde nerede yer aldığı ise Tablo 1’de verilmektedir.

Ayrıca ayırma analizi sonucunda, ayırma işleminin % 100 başarı ile

gerçekleştirildiğini, yine aynı analiz sonucunda grup ortalamalarının eşitlik testi tablosundan bütün değişkenlerin F değerlerinin % 5 anlamlılık düzeyinde birbirinden farklı olduklarını ve gruplandırma yapmada etkili birer faktör olduklarını söyleyebiliriz.

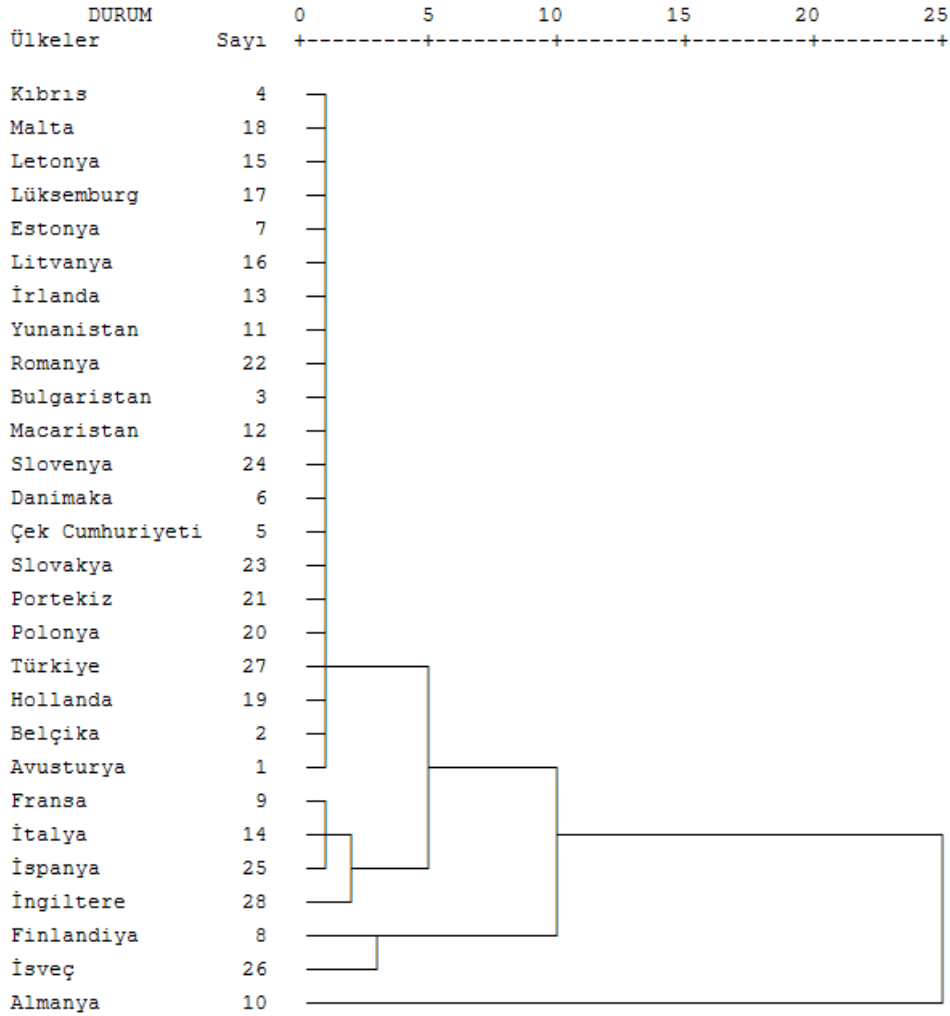
Tablo 1. Aşamalı kümeleme analizi sonucu tüm değişkenlere bağlı olarak oluşan ülke grupları

Gruplar	1	2	3	4
Grup üyeleri	Almanya	İsveç	Finlandiya	İngiltere İspanya İtalya Fransa
Gruplar	5			
Grup üyeleri	Avusturya Hollanda Belçika Portekiz Türkiye	Polonya Çek Cum. Danimarka Slovenya	Slovakya Macaristan Yunanistan İrlanda	Romanya Bulgaristan Litvanya Estonya Lüksemburg Letonya Malta Kıbrıs

Tablo 1’de görüldüğü üzere üç grupta yer alan Almanya, İsveç, Finlandiya, ayrı birer grup oluşturmuştur. Bu ülkeler ele alınan 30 değişken bakımından diğer ülkelere ve birbirlerine göre heterojen bir durum sergilediklerinden ayrı birer grubun elemanı olmuşlardır. İngiltere, İspanya, İtalya ve Fransa aynı değişkenlere göre benzer olup dörtlü homojen bir grup oluşturmuşlardır. Ülkemiz ise grubunda beşinci sırada yer

olarak diğer 21 ülke ile ele alınan ürünler bakımından benzer bir durum göstermektedir.

Çalışmanın ikinci aşamasında ele alınan 6 kağıt ve karton ürünü, sadece üretim miktarları bakımından aşamalı küme analizine tabi tutulmuş olup oluşan dendogram Şekil 2’de verilmektedir. Dendograma bakıldığında 6, 5, 4, 3 ve 2 gruba ayrılabilceği görülmektedir.

Şekil 2. Aşamalı kümeleme analizi sonucu 6 ürünün üretim miktarları değişkenlerine göre elde edilen dendogramı

Dendograma göre oluşan gruplardan hangisinin anlamlı olduğunu anlamak için yapılan ayırma analizi sonucu 5 grubun anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ülkelerin hangi grupta yer aldığı ise Tablo 2’de verilmektedir. Tablodan görüleceği üzere Almanya, İsveç, Finlandiya ve İngiltere kağıt

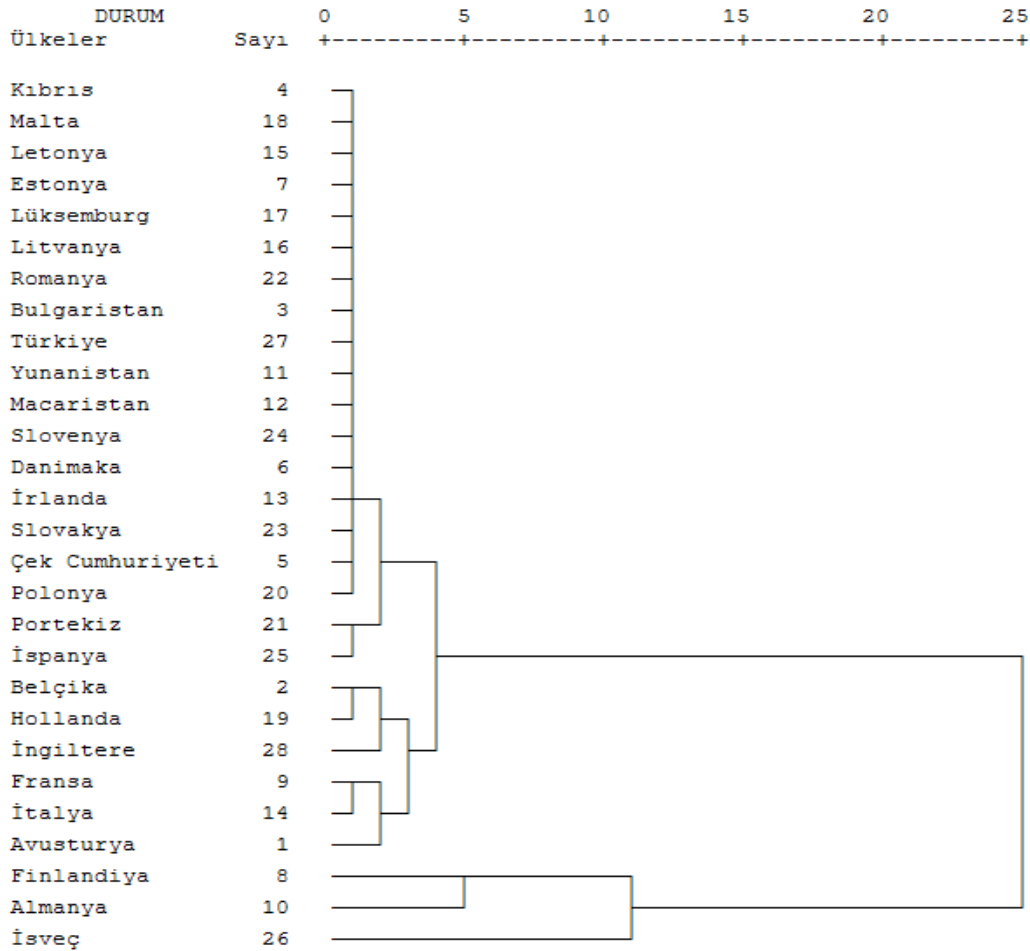
ve karton endüstrisine ait üretim miktarları bakımından ayrı birer grup oluşturmuşlardır. İspanya, İtalya ve Fransa’da kendi aralarında homojen bir grup oluşturmaktadırlar. Türkiye’nin 4. sırada yer aldığı 21 ülkenin oluşturduğu son grup ise benzer özelliklere sahip olan ülkeleri temsil etmektedir.

Tablo 2. Aşamalı kümeleme analizi sonucu 6 ürünün üretim miktarları değişkenlerine bağlı olarak oluşan ülke grupları

Gruplar	1	2	3	4	5
Grup üyeleri	Almanya	İsveç	Finlandiya	İngiltere	İspanya İtalya Fransa
Gruplar	6				
Grup üyeleri	Avusturya Belçika Hollanda Türkiye Polonya	Portekiz Slovakya Çek Cumh. Danimarka	Slovenya Macaristan Bulgaristan Romanya	Yunanistan İrlanda Litvanya Estonya	Lüksemburg Letonya Malta Kıbrıs

AB üyesi ülkeler ve Türkiye'nin kağıt ve karton endüstrisinde, sadece ihracat miktarları ve değerlerinin değişken olarak dikkate alınarak gruplandırılması amaçlanmış ve yapılan aşamalı kümeleme

analizi sonucunda elde edilen dendogram Şekil 3'de gösterilmiştir. Dendogramdan görüleceği üzere ülkeler kendi arasında 9, 6, 5, 4, 3 ve 2 gruba ayrılabilir.

Şekil 3. Aşamalı kümeleme analizi sonucu ihracat miktarları ve ihracat değerleri değişkenlerine göre elde edilen dendogram

Belirlenen gruplar tek tek ayırma analizine tabi tutulmuş ve en fazla 5 grubun anlamlı olduğu görülmüştür. Çalışma

kapsamında ele alınan 28 ülkenin ise hangi grupta yer aldığı ayrıntılı olarak Tablo 3'de verilmektedir.

Tablo 3. Aşamalı kümeleme analizi sonucu ihracat miktarları ve ihracat değerleri değişkenlerine bağlı olarak oluşan ülke grupları

Gruplar	1	2	3	4	
Grup üyeleri	İsveç	Almanya	Finlandiya	Avusturya İtalya Fransa İngiltere Hollanda Belçika	
Gruplar	5				
Grup üyeleri	İspanya Portekiz Polonya Çek Cumh. Slovakya	İrlanda Danimarka Slovenya Macaristan	Yunanistan Türkiye Bulgaristan Romanya	Litvanya Lüksemburg Estonya Letonya	Malta Kıbrıs

Tablo 3’de görüldüğü gibi İsveç, Almanya ve Finlandiya birbirlerinden ve diğer ülkelerden ayrı birer grup oluşturmuşlardır. Avusturya, İtalya, Fransa, İngiltere, Hollanda ve Belçika ise kendi içinde benzer bir yapı sergilemektedir. Türkiye’nin de içinde bulunduğu 19 ülke ise birbiriyle benzer özellikler göstererek ayrı bir grup içerisinde yer almışlardır.

Son olarak aynı ülkelerin ithalat miktarları ve değerleri dikkate alınarak yapılan aşamalı kümeleme analizinde elde edilen dendogram Şekil 4’de verilmektedir. Bu dendograma bakılacak olursa ülkelerin 5, 4, 3 ve 2 gruba ayrılabilceği görülmektedir.

Yapılan aşamalı kümeleme analizi sonucu oluşan gruplar sırasıyla ayırma analizine tabi tutulmuş ve 5 grubun da anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu 5 grupta yer alan ülkeler Tablo 4’de verilmektedir.

Almanya yapılan tüm analizlerde olduğu gibi burada da tek başına ayrı bir grup oluşturmuştur. İsveç ve Finlandiya ise diğer analizlerin aksine ayrı bir grup oluşturmamış ve diğer ülkelerle aynı gruplarda yer almışlardır. Almanya’dan başka birde İtalya ayrı bir grup oluşturmuştur. Bu son ithalat değişkenleri tablosunda İngiltere ile Fransa’da birbirleriyle benzer özellikler göstererek ayrı birer grup oluşturmuşlardır. Hollanda, İspanya ve Belçika ise kendi aralarında benzer özelliklere sahip bulduklarından aynı grup içerisinde yer alan ülkelerdir. Türkiye ise 1. sırada yer aldığı son grupta, diğer 21 ülke ile birlikte ithalat değişkenleri bakımından benzer bir

yapı göstermektedir. İsveç ve Finlandiya ithalat değişkenleri hariç diğer tüm analizlerde üst gruplarda yer alırken bu son analizde Türkiye’nin de arasında bulunduğu 5. grupta yer almışlardır.

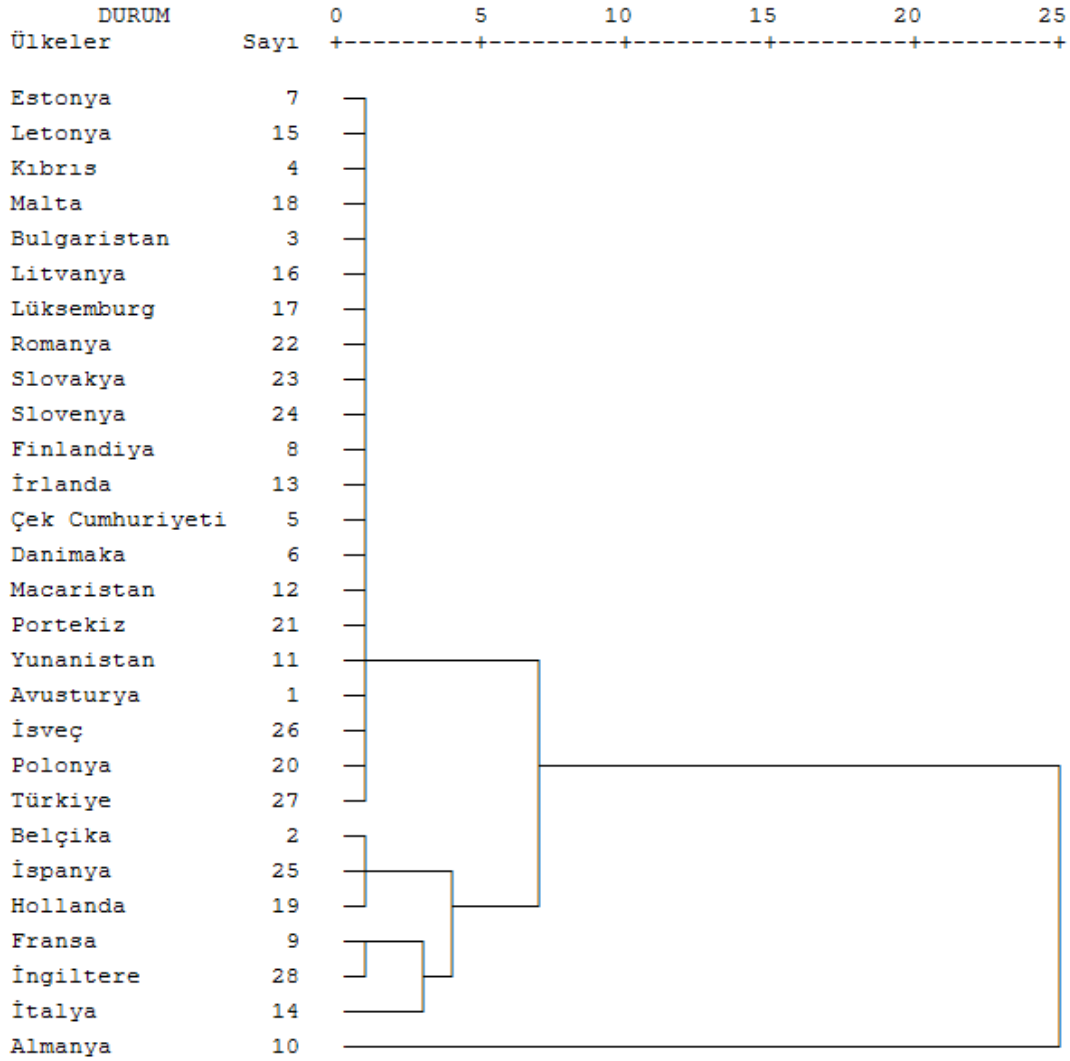
Tartışma ve Sonuç

Yapılan tüm bu analizlerden görüleceği üzere kağıt ve karton endüstrisinde Almanya, İsveç ve Finlandiya gerek üretim gerekse dış ticaret hacmi bakımından diğer ülkelere göre önemli bir üstünlüğe sahiptirler. İngiltere, İtalya ve Fransa ise daha çok ithalat potansiyellerinin yüksek olması nedeniyle genelde ayrı birer grup oluşturmuşlardır. Bahsi geçen bu ülkeler sadece AB düzeyinde değil aynı zamanda tüm dünyada da bu alanda söz sahibi konumda bulunmaktadır. Türkiye’nin, 2004 yılından sonra AB’ye üye olan 12 ülkeden ve AB’ye daha önce üye olmuş bulunan Danimarka, Yunanistan, İrlanda ve Lüksemburg’dan daha güçlü bir yapıda olduğu söylenebilir.

Kağıt ve karton endüstrisi alanında ele alınan 30 değişkene bağlı olarak Almanya, İsveç ve Finlandiya’nın üretim ve dış ticaret hacmi bakımından diğer AB ülkelerine göre önemli bir farklılığa sahip olduğundan bahsetmiştik. Bu farklılığın Finlandiya ve İsveç için orman ürünleri varlığının yüksek seviyede olmasından, Almanya için ise hem orman varlığının ve ekonomik gücünün yüksek seviyelerde olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca Almanya’nın kağıt üretiminin neredeyse tamamını atık kağıt yardımıyla yapıyor

olması önemli bir farklılık olarak kendini göstermektedir. Fransa, İngiltere ve İtalya'nın genelde farklı grupta

bulunmalarını ise, ekonomilerinin iyi olmasından dolayı ithalat kapasitelerinin yüksek olmasına bağlayabiliriz.

Şekil 4. Aşamalı kümeleme analizi sonucu ithalat miktarları ve ithalat değerleri değişkenlerine göre elde edilen dendrogram

Tablo 4. Aşamalı kümeleme analizi sonucu ithalat miktarları ve ithalat değerleri değişkenlerine bağlı olarak oluşan ülke grupları

Gruplar	1	2	3	4	
Grup üyeleri	Almanya	İtalya	İngiltere Fransa	Hollanda İspanya Belçika	
Gruplar	5				
Grup üyeleri	Türkiye Polonya İsveç Avusturya Yunanistan	Portekiz Macaristan Danimarka Çek Cumh.	İrlanda Finlandiya Slovenya Slovakya	Romanya Lüksemburg Litvanya Bulgaristan	Malta Kıbrıs Letonya Estonya

Ülkemizde bulunan kağıt fabrikalarının üretim kapasiteleri AB ülkelerine göre oldukça düşük, uluslar arası ticarete rekabet gücü zayıf olup, kağıt üretiminde kullandığı hammaddeyi yurtdışından tedarik etmektedir. Bu durumda dışa bağımlılığı artırmaktadır. Teknoloji ortaya koyma durumu hemen hemen hiç yoktur. Diğer taraftan kullandığı enerjiyi AB ülkelerine göre % 40-80 oranında daha yüksek maliyetle kullanmaktadır. Bu sorunların aşılması için üretim kapasitesinin en az 100.000 tona çıkarılmalı, bilimsel kurumlarla daha fazla işbirliğine gitmeli, mevcut teknolojiler yerine yeni teknolojiler geliştirilmeli, üretim etkinliğini artırılarak maliyet düşürülmeli, toplam kalite olgusuna üretimin her aşamasında yer vererek kağıt üretiminde verimlilik artırılmalıdır. 2007 yılı verilerine göre kağıt alt gruplarının ithalatı bir önceki yıla göre % 17.7 oranında artış gösterirken ihracatta ise aynı dönemde artış % 16,8 düzeyinde kalmıştır. Önceki yıllarda oluşan dış ticaret rakamlarına göre olumlu bir gidişat olmasına karşın kağıt üretimi ve ihracatında henüz istenilen seviyede olduğumuz söylenemez. Bu nedenle ihracat artışına yönelik olarak sektöre gereken yatırım ve teşviklerin sağlanması ve en önemlisi kağıt üretiminde kullanılan hammaddeyi ülke içerisinde sağlayacak bir yapı oluşturulmalıdır (Usta, 2004 ve Anonim, 2008).

Ülkemiz, içersinde bulunduğu grupta yer alan ülkelerden en çok eski AB üyesi olan Portekiz ve yeni üyelerden Polonya ve Çek Cumhuriyeti ile yakın benzerlik göstermektedir. Türkiye orman ürünleri sanayi alanında teknolojik yatırımlara ve AR-GE'ye önem verip çeşitli teşviklerle ancak son gruplarda bulunduğu yerden çıkıp diğer gruptaki ülkelerle rekabet edebilir bir seviyeye gelebilir.

Yapılan bu analiz sonuçlarına göre Türkiye İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, Finlandiya ve İsveç ile ekonomik, ticari ve teknolojik alanda rekabet edebilecek bir konumda değildir. Ancak, gerek girdi maliyetlerinde oluşturulacak düzenlemeler ve gerekse teknoloji alanında yapılabilecek iyileştirmelerle Türkiye diğer AB üyesi ülkeler ile rekabet edebilecek bir yapıya kavuşturulabilir. Böylelikle gerek mevcut

pazar dağılımında etkin pay alma noktasında ve gerekse yeni pazarlarda söz sahibi olma düzeyinde Türkiye ön plana çıkabilir.

Kaynaklar

Anonim 2008. Türkiye'de Kağıt ve Karton Sanayii, Hayat Kimya Raporu, Türkiye Kağıt Sanayii Dergisi, Aralık 2008.

Eroğlu H., Usta M. 2004. Kağıt ve Karton Üretim Teknolojisi, I. Cilt, Esen Ofset Matbaacılık, Trabzon.

FAO 2005. European Forest Sector Outlook Study, Geneva.

<http://www.fao.org/docrep/008/ae428e/ae428e00.htm>

FAO 2006. Global Forest Resources Assessment 2005, Rome, Italy.

www.fao.org/docrep/008/a0400e/a0400e00.htm

Gümüş C. 1996. Orman Köyleri Kalkınma Planlarında Çok boyutlu Yöntemlerden Yararlanma Olanakları (Gümüşhane İli Orman Köyleri Örneği), Exspres Ofset, Trabzon.

Manly B.F.J. 1990. Multivariate Statistical Methods, A Primer, IV. Edition, J.W. Arrowsmith Ltd. Bristol.

Odabaş S.Z., Gümüşkaya E. 2006. Kağıt ve Karton Endüstrisinde Odun Dışı Lignoselülozik Liflerin Kullanımı, I. Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu, Trabzon, s. 645-654.

Özdamar K. 2002. Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler), II. Cilt, Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Sükan E. 2004. Selüloz ve Kağıt Sanayii Vakfı Raporu.

URL1, 2006.

<http://www.mess.org.tr/html/refa/htm/rekabet.htm> 23 Ocak 2006.

URL2, 2006.

http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sa_yfaNo=1146, 23 Ocak 2006.

URL3, 2006.

Chempolis, <http://www.chempolis.com>, 31 Ağustos 2006.

URL4, 2006.

http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/GSM/H/310306_t2.xls, 5 Eylül 2006.

URL5, 2009.

<http://faostat.fao.org/site/626/default.aspx#ancor>, 23 Eylül 2009.

Usta M. 2004. Türkiye Kağıt Sanayii'nin Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, 2. Uluslar arası Katılımlı Kağıt-Karton, Mürekkep, Matbaa Sempozyumu ve Sergisi Bildiri Kitabı, Cilt 1, 2-5 Aralık 2004, İzmir, s. 59.